

Springer Ferenc – a tómentő

Springer Ferenc nevét először Tóth Istvántól, Gárdonyi polgármesterétől hallottam. Akkor merült fel, amikor a város kiemelt projektjéről, a Napsugár Part milliárdos fejlesztéséről 2008-ban hírt adtunk. A polgármester ekkor mesélt nekem arról, hogy volt annak idején egy VIB, amely neve összefonódik Springer Ferencével – utoljára ő hozott a Velencei-tónak milliárdokat fejlesztésre, és amit ma látunk, az még az ő munkájának eredménye. Persze, ma már eljárt ezek felett az idő, sem nem szépek, sem nem modernek az akkor épült szállodák, szabadstrandok – de jószerivel még mindig ezeket használjuk. Ekkor még nem is sejtettem, hogy ha megkapargatom egy kicsit ezt a témát, milyen kincsek kerülnek a felszínre.

A Velencei-tó 1920 táján az első nyaralókat még kristálytisza vízű, nagy szabad vízfelülettel fogadta. A környezeti ártalmak hatására azonban a tó elkezdett mocsarasodni, a nád egyre nagyobb részt hódított el, s mindez a tó haldoklásához vezetett. A Velencei-tavi Intéző Bizottság (VIB) 1958-ban alakult, ekkor a tó már nem volt alkalmas üdülésre. A VIB feladata kettős volt – a Velencei-tó megújítása és védelme, mint környezetvédelmi terület és mint üdülőtó. Az első évtized a felmérések, tervezés időszaka volt, hiszen a tókönyék teljes infrastruktúráját ki kellett építeni, a meglévő létesítmények pedig bővítésre, felújításra szorultak.

Az alapos előkészítőmunka eredményeként az akkori kormány 1971-ben elfogadta a Velencei-tavi Fejlesztési Programot. A fejlesztések Székesfehérvár, Budapest és Dunaújváros munkásságának, fiataljainak kívántak üdülési lehetőséget biztosítani, és ideális terepet kívántak kialakítani a sportoláshoz is. Az 1980-as években a Velencei-tavat, mint az ország egyik kiemelt üdülőkörzetét említik a híradások, amely alkalmas lehet akár nemzetközi evezős versenyek lebonyolítására is.

Ha a megvalósult fejlesztések mögé nézünk, egy ember életének a munkáját ismerhetjük meg. A Velencei-tavi Intéző Bizottság főtitkára, Springer Ferenc volt a motor, aki lehetőségeit, kapcsolatait és képességeit maradéktalanul a tó fejlesztésére használta, s amely munka hosszú évtizedekre- helyel-közzel a mai napig – a tópart mai arculatát és minden létesítményét megteremtette.

Springer Ferenc életéről a mai napig nem készült könyv – bár mindennapjait jól visszaadják a Velencei-tó figyelemre méltó fejlődéséről szóló, s ezáltal őt is bemutató újságcikkek. A teljes kép kialakítása azonban nehéz feladat, amelyben segítségemre volt dr. Richvalszky Éva,

Springer Ferenc özvegye, dr. Springer Miklós, az öccse, valamint Szaniszló Elemér, aki a VIB Titkárságnál munkatársa, bizalmasa volt.

A Springer Ház

A Springer család tagjai közül jó néhányan kiemelkedő személyiségek, életük egyenként is könyvgyanús. Különösen Miklós bácsi előadásában, aki büszkén és magával ragadóan beszél a családfáról.

Dr. Springer Miklós: – A Springer-család Kassáról származik. Cipszerek voltak, vagyis a szepességi szászok egy csoportja, akik Mária Terézia idején vándoroltak be a Felvidékről. Nagypám, id. dr. Springer Ferenc szegény családból származott, egy templomi rend tanította ki. Ügyvéd lett belőle, komoly nevet szerzett magának Budapesten, a Ferencvárosban. Ő alapította a Ferencvárosi Torna Clubot, amelynek haláláig elnöke volt. Őt az elnöki székben apám, ifj. dr. Springer Ferenc követte, aki nagypám első házasságából született gyermeke volt – nagyanyám 1892-ben belehalt a szülésbe. Néhány év múlva nagypám újranősült, amely házasságból három leánya és egy fia született. A fiú, István később Sályira magyarosította a nevét, mérnökként végzett, majd doktori címet szerzett. A Miskolcon újonnan alapított Nehézipari Műszaki Egyetem alapításával és a Mechanikai Tanszék vezetése-sével szerzett örök érdemeket. Munkája elismeréseként Kossuth díjat, Munka Vörös Zászló Érdemrendet, a Munka Érdemrend arany fokozatát, a Magyar Népköztársaság Zászlórendjét vehette át, valamint Miskolc díszpolgárává választották. Sályi István előkelő helyet foglal el a magyar mérnökök Pantheonjában.

– A középső leány, Piroska, Mensáros Zoltán ügyvédhez ment feleségül, amely házasságból született Mensáros László színművész, aki kétszeres Jászai Mari díjas, Érdemes Művész, Kiváló Művész, Kossuth díjas és Magyar Művészetért díjas. Apám legkisebb lánytestvérét Noszkay Aurél vette feleségül, aki az orvostudományok kandidátusa volt. Urológus sebészként vált híressé – a János Kórház osztályvezető főorvosa volt, ahol csak „vesepápa”-ként emlegették, és ahol ma márványtábla őrzi emlékét.

– Gyermekként mindannyian együtt éltünk a Hőgyész Endre u. 11. szám alatt, ez volt a Springer Ház. Itt éltünk mi is, apám, a legidősebb Springer fiú, anyám és két testvérem – a bátyám, Ferenc és a nővérem, Etelka. Bár családunknak igen híres tagjai voltak, fontos elmondanom, hogy egy párttag sem volt köztük. A sors játéka, hogy Etelka nővérem a háború alatt Angliába került, ahol férjhez ment, s a kint született fia egy agárdi lányt vett feleségül.

– Apánk 1931-ban vásárolt telket Sukorón, azóta itt töltjük a nyarakat. Rengeteget vitorlázunk, a bátyám minden szabadidejét itt töltötte. Innen tehát a bátyám szerelme a tó

íránt.

– Springer Ferenc, a bátyám 13 évesen rokonlátogatásra utazott Erdélybe, ahol egy hideg vízű patakban horgászás közben csontvelőgyulladást kapott, amely a lábáról áterjedt a karjára is. Debrecenben gyógykezelték, ahol már amputálni akarták a lábát, ám ezt apám nem hagyta. Végül tizenöt műtét és egyéves svájci gyógykezelés után megmaradt a lába, de térdben és könyökben is merev maradt. Ezzel a hendikeppel indult az életnek, s végezte el a bencés gimnáziumot, majd az akkori Pázmány Péter Egyetem (ez ma az ELTE) jogi karát. Jogtanácsosként helyezkedett el a Dohányértékesítési Vállalatnál, ám a jogi szakmát teljességgel feladta a Velencei-tóért.

Megalakul a VIB

Az Esti Hírlap 1981-ben megjelent cikkében Springer így vall a kezdetekről: „... Akkor a tó nagyon szép volt – kevesen voltunk. A háború idején a bombázások elől, a lakáshiány miatt sok tízezer ember költözött ide, és hirtelen zsúfolt lett a partvidék. Már a negyvenes évek végén megkezdődött a tó vizének rohamos elmocsarasodása, túlságosan elszaporodott a nád. 1955-ben a Budapesti Vörös Meteor keretében itt elsőnek a vitorlázó szakosztályt hoztuk létre. Ekkor indult meg, majd szélesedett ki a sportmozgalom a tó környékén. Az akkor végzett munkám is hozzájárult, hogy megválasztottak 1964-ben az Intéző Bizottság titkárának, amelynek egyébként alapító tagja vagyok. ...”

1944-ben a tó 39%-át borította nádas, míg 1960-ra már több mint a felét. 1969-ig tartott a tizenkét éves előkészítő munka, még látványos változások nélkül. Később azonban bebizonyosodott, hogy nem volt hiábavaló a sok tervezés, körültekintő vizsgálódás, hiszen a tényleges és átgondolt munka akkor kezdődhetett, amikor világossá vált, hogy a tó megmenthető. 1969-ben a kormány határozatot hozott a velencei táj megmentésére, majd 1971-ben újabb kormányhatározat született, amely jóváhagyta a VIB által összeállított fejlesztési programot.

Elsőként a tó állandó vízszintjét kellett biztosítani, megszüntetve ezzel a tavaszi áradásokat és a nyári apályos időszakot. Ehhez két tározót építettek, az első, a zámolyi nyolcmillió köbméter befogadóképességű 1971-re készült el, majd 1975-ben adták át a pátkai, tizenegymillió köbméteres tározót – így a tó víztömegének 40%-át tartalékolhatták. Megnövelték a dinnyés-kajtori csatorna áteresztőképességét, amely szintén az állandó vízszintet hivatott megtartani. A mocsaras tómederből tizenegymillió köbméter lágy iszapot kellett eltávolítani, amelyből 1980-ig hatmilliónyit kikotortak. A tó felületét borító nádast visszaszorították, négy hektárnyit

érintetlenül hagyva, amely a mai napig természetvédelmi területként óvja a tó biológiai egyensúlyát, állat- és növényvilágát.

Betiltották az ipari halászatot, de megoldást kellett találni a mezőgazdaság, állattartás szabályozására is, hiszen innen a tóba folyó híg trágyalé volt az egyik legnagyobb szennyező.

Összesen 26 kilométer vízgerincvezeték épült Ercsi–Velence és Nadap–Sukoró között, a regionális vízmű a déli parton 163 kilométer ivóvízhálózattal több mint 15 ezer üdülő vízellátását oldotta meg.

A Velencei-tó déli partján és a velencei kanyarban megépült a regionális szennyvízcsatorna, és szennyvíztársulás keretében a gyűjtőhálózat is kiépítésre került. A megvalósult szennyvíztisztító telep kapacitását ötszörösére bővítették. Kiépítésre került az északi parton a velencei kanyarban és a Bence-hegyen a regionális közműhálózat. Ekkor épült a Panoráma út, de többek között a déli parton további tíz kilométernyi út és a kápolnásnyéki közúti feljáró is. A Velencei-tó környékét bekapcsolták az országos gázellátásba, fejlesztésre, illetve kiépítésre került a nagyfeszültségű elektromos gerinchálózat és a kisméretű elosztóhálózat, de a postai rendszer is. Elsőként Gárdony és Agárd bekapcsolódott a távhívásba, de a megnövekedett forgalomhoz igazították a vonat- és buszmenetrendet is. Megtörtént a Velencei-tó partrendezése, – tizennégy kilométer partvédőművel – megépültek a mai napig – általunk is ismert, és használt strandok. Megépült négy hajó- és összesen kétezer férőhelyes csónakkikötő is.

Gyakorlatilag a Velencei-tó teljes infrastruktúráját ekkor építették fel, tizenkét évnyi tervezés után még egy évtized alatt valósult meg a tervek nagyrésze. A Velencei-tavi Intéző Bizottság végrehajtó szerve, a Titkárság bonyolította le a teljes folyamatot Springer Ferenc vezetésével. Milyen volt együtt dolgozni egy olyan emberrel, aki az álmait valósította meg?

Szaniszló Elemér ma a Nyugdíjasok Gárdonyi Egyesületét vezeti. Az adminisztráció, a pályázatok ügyintézése sok idejét felemészti, de azért szívesen emlékszik vissza, hogy került Gárdonyba, a Springerhez:

– A sajoszentpéteri üvegyárban dolgoztam területfejlesztési igazgatóként, innen ismertem Springer Ferenc feleségét, Richvalszky Évát, ő ajánlotta fel az állást a férje mellett. Akkor még egyedülálló voltam, azt is láttam, hogy nem lesz Magyarország nehézipari nagyhatalom, ezért elfogadtam az ajánlatot, s a Velencei-tóhoz költöztem 1973-ban. Az első munkatársak között voltam, amolyan többcélú főmérnökként dolgoztam a Feri mellett.

– Az országban összesen hat kiemelt üdülőterület volt, a Velencei-tó azonban más volt, mint a többi. Azok mind egy-egy nagyvároshoz kapcsolódtak, amely háttérrel jelentett mind finanszírozás, mind szakembergárda terén. Itt néhány falu volt csak. Nem tartoztunk Székes-

fehértárhoz sem, mert abban az időben Fejér megyéhez tartozott a Balaton egy része, ott voltak a pártüdülők, a képzési központok, a vezetők magánüdülői, így a figyelem arra fordult. Bár Velence sincs messzebb Fehértártól, mint Miskolctól Miskolctapolca, mégsem kötődött össze a kettő a fejlesztések szempontjából. Aztán Springer már nem is hagyta, hogy a Velencei-tavat fehérvári, vagy megyei vonatkozásban kezeljék. Közvetlenül a minisztériumokkal, a tervehivatallal volt kapcsolatban, ami sok ellenségeskedést, gáncsoskodást szült. Nagyon jó érzéssel csempészte be a megfelelő embereket a VIB tagjai közé, támogatóknak. Így hiába nehezményezték, hogy átnyúl a megyén, nem tudtak vele mit kezdeni. A politikai támogatottsága annak ellenére volt ilyen erős, hogy sem ő, sem a VIB Titkárságán senki nem volt párttag.

– A turisztikai fejlesztésért felelős Velencei-tavi Intéző Bizottság egy társadalmi szervezet volt, a csúcsidőszakban 120 tagja volt, mind olyan ember, akiket Springer Ferenc környékezett meg, aztán „szervezett be”, hogy segítsék a Velencei-tó fejlődését. Ő járta ki azt is, hogy a bizottság elnöke dr. Dabronaki Gyula akkori államtitkár legyen, aki a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke is volt.

– A VIB abban is különbözött a többtől, hogy a titkárság tartotta kézben a fejlesztéseket, beruházó is volt egyben. Nagyon sok olyan munkát vállaltunk be, amelyet más kiemelt üdülőterületen nem.

– Mindent nulláról kellett kezdeni, egy mocsárból, szakemberek nélkül üdülőtavat létesíteni – ez volt a feladat. Ehhez Springer az ország különböző részeiről válogatta össze a társaságot, hiszen a család sportkapcsolatai révén hatalmas, az egész országra kiterjedő ismeretségi köre volt. A munkatársak mellett azonban a sportkapcsolatai révén környékezte meg azokat a potentátokat is, akiket a tó fejlesztése mellé tudott állítani.

– A kapcsolatai azonban mit sem értek volna, ha nincs az a legendás rábeszélőképessége. Mindenkit maga mellé tudott állítani, mindenre tudott pénzt szerezni. Rá tényleg igaz volt, hogy ha kidobták az ajtón, visszament az ablakon. Addig beszélt, míg végül el nem érte, amit akart.

Kitartó és kemény ember volt, néha nem volt könnyű vele. Ő mindig kétszer annyit dolgozott, mint a munkatársai, ez volt a fő ösztönző, ami miatt aztán mi is sokat vállaltunk. Egy időben még nem volt itt lakásom, az iroda melletti helyiségben laktam. Este 11 óra tájban kopogtattak az ajtómon, Feri volt az. Kérdezte: – „Föl vagy? Nem akarlak zavarni, csak olvasd már el ezt.” Egy ötoldalas levelet nyomott a kezembe, amit akkor írt. Mivel jogász volt, egy mondat negyed oldal volt nála, amiből gyakran kimaradt az alany vagy az állítmány, úgyhogy akkor éjjel 11 óra után nekiálltunk érthetőre fordítani azt, amibe ő a szívét lelkét bele tudta írni.

– Emlékszem, egyszer bejött az egyik adminisztrátor kolléganő, hogy szóljon – hétfőn akkor nem jön, munkába, megy szülni. Mire a Feri föltoalta a szemüvegét és az kérdezte: – „Pont most?”

Mindig minden sürgős volt és azonnal kellett, így aztán nagyon hatékonyan dolgoztunk. Nem tűrte a halogatást.

– Amikor az ország többi kiemelt üdülési területén működő bizottságnál már főtitkárok dolgoztak, egyedül ő maradt titkár, az nagyon bántotta. Gondolt egyet, s egyik napról a másikra elkezdett főtitkárként aláírni. Szemtanúja voltam, amikor aztán itt járt a Dabronaki, és kérdezte a Springert, hogy: – „Te Feri, aztán téged ki nevezett ki főtitkárnak?” A Feri meg elmosolyogta a dolgot, és ezzel el volt intézve. Így lett a Springer Feri titkárból főtitkár.

– A napi munka úgy zajlott, hogy minden reggel postabontás volt, ahol az összes felmerült problémát és a napi feladatokat megbeszéltük. Így minden főmérnök tudta a feladatát, ütemtervek születtek, amelyekből pontosan látszott, hogy épülnek egymásra a részfeladatok. Nagyon összetett folyamatokról volt szó, hiszen a csatornázáshoz előbb azt kellett tudni, hol fog menni az út, ahhoz a területet kellett kisajátítani, de legelőször a csatorna épült meg. Így óriási fejlesztési, beruházói, kivitelezői tapasztalatra tettünk szert.

– Minden hétfő hosszú nap volt – ezt a feleségek igen nehezen fogadták el. Akár éjszakába nyúló megbeszélésekkel. Éjfél környékén aztán már nagyon fáradtak voltunk, de szólni senki nem mert, nem is nagyon lehetett. Leginkább én nyitottam ki a leghamarább a számat, hogy már nem látok a fáradtságtól, akkor aztán elküldött aludni, s persze a társaság is felbomlott, mindannyian nyugovóra térünk. A nejem gyakran mondogatta, hogy a miniszter nagyobb ember, mégis van szabadideje.

– Ezeken a hosszú napokon, éjszakákon dolgoztuk ki az ötéves tervek előkészítését, amit aztán a plenáris ülés hagyott jóvá, a pénzfedezetét pedig az egyes tárcák biztosították.

– Ebben az időben nagy szó volt, ha valahol telefonálni lehetett – nekünk úgynevezett „K” telefonunk is volt, amelyikről közvetlenül a minisztereket lehetett hívni. Összesen négy ilyen volt Fejér megyében. Ha a fejlesztési terveinket valamelyik, szakmában járatlan tanácselnök megkérdőjelezte, hát azért fölülről megkapta az instrukciókat a helyes hozzáállásra. Erős kezű vezető volt Springer, de így lehet egyedül a nagyarányú, látványos fejlesztéseket megvalósítani. Nagyon hatékonyan tudtunk dolgozni, nagyon rövid – egyórás – döntési idővel. Ez ma már elképzelhetetlen.

A Velencei-tavi sportparadicsom

Míg id. dr. Springer Ferenc élete a Fradival forrt össze, addig unokája a vízisportok terén alkotott maradandót. Ahogy az ő életében, a Velencei-tó megfiatalításában is jelentős szerepet játszott a vízisport. 1955-ben a Budapesti Vörös Meteor vitorlázó szakosztállyal indult meg, majd szélesedett ki a sportmozgalom, és az itt végzett munka biztosított fórumot Springer Ferencnek is, hogy a VIB alapítói között legyen, később pedig titkárrá válasszák. 1968-ban önálló sportbizottság alakult, amely tevékenységének köszönhetően az elkövetkező évtizedben újra egymást követték a versenyek a Velencei-tavon. A vízisportok évadnyitóin és évadzáróin kívül vitorlásversenyek és evezősversenyek követték egymást, ám 1978-ban rendezték meg először a vívók Velencei-tavi Kupáját is. 1975-ben a Népszabadság így fogalmaz:

„ ... A távlati terv szerint a Velencei-tó és környéke a vízi sportok központja lesz. Nemzetközi evezős-, kajak- és kenu pályát, vitorlaspályákat építenek a tavon. A déli parton hotelek és motelek emelkednek majd. A tó keleti partján ötezer személyes ifjúsági üdülőközpontot létesítenek, szórakozóhelyekkel. Az északi part melletti terület a szőlőké, gyümölcsösöké lesz. Ide a tájba illő nádfedeles házakat, prэшázakat építenek. ...”

A fejlesztések eredményeként megépülő sportlétesítmények a lakosság számára is minőségi változást hoztak. Agárdon sportiskola kezdett működni, s az ekkor megépült 1200 négyzetméteres tornacsarnok otthont adott az agárdi, gárdonyi és pákozdi diákoknak is. A csarnok mellett épült fel az ország legkorszerűbb, tükrös falú evezős és kajak-kenu tanmedencéje is.

A két épület együttesen biztosította a sportolók téli felkészülését, de itt tartották a tornaórákat, és itt tanultak úszni a helyi gyerekek is. Az agárdi mellett Velencére 16 tantermes általános iskola építésében segédkezett a VIB, ahol szintén helyet kapott egy tanuszoda – így még több gyermek kaphatott úszásoktatást. A kiegészítő sportok gyakorlására szabadtéri pályákat alakítottak ki.

Ezekben az években készült el a szinte teljesen szélcsendes pákozdi oldalon a mai napig használatban lévő 2200 méteres evezős és kajak-kenu versenypálya, amely alkalmas volt kisebb nemzetközi versenyek lebonyolítására is. Hogy érzékeljük, milyen nagyságrendű munka egy evezőspálya kialakítása, gondoljunk bele, hogy a pontosan 2360 méter hosszú, százötven méter széles és három méter negyven centiméter mély medrű pálya kialakításához hatezer köbméter földet kellett megmozgatni. S hogy mekkora szükség volt erre a pályára? Buda István

államtitkár a Magyar Nemzet 1982. október 27-i számában elmondja, hogy a Magyar Kajak-kenu Szövetség már 1941-től szorgalmazta egy korszerű, állóvízű pálya megépítését. Az ő álmuk is valósággá vált.

A nádirtásnak és kotrásnak köszönhetően az egyéni vitorlázáson túl a tó alkalmassá vált a versenyek lebonyolítására is. A tervek között még autóversenypálya építése is szerepelt. Átadták a százhatvan ágyas Sportszállót, amely mellett csónaktároló és klubház is épült. Az Ifjúsági Üdülő és Kirándulóközpont 680 férőhellyel – sátorhelyekkel és faházakkal – várta a fiatalokat. Már 1978-ban olyan, 250 fős kempinget terveztek a tó mellé, amely fűthető helyiségeivel akár télen is használható lesz.

1977-ben a Képes Sport számol be az agárdi sportközpont átadásáról. A ünnepségen adta át dr. Beckl Sándor államtitkár a Magyar Népköztársaság Sportérdemérem arany fokozatát Springer Ferencnek, aki így nyilatkozott a lapnak:

„... Munkánk során minden kis lépésnek nagyon örültünk, a mai nap azonban, azt hiszem, minden eddiginél nagyszerűbb a tó sportéletében – mondta Dr. Springer Ferenc. – Az első lépéseket 1958-ban tettük meg, ekkor alakult meg a Székesfehérvári Építők vitorlás szakosztálya. ... Ma már négy másik sportegyesület is edz a tavon. A Videoton vitorlás, a Székesfehérvári KÖFÉM vitorlás- és kajak-, az Agárdi MEDOSZ vitorlás- és evezős, valamint a Velencei Vizi Sportiskola evezős-, vitorlás- és kajakszakosztályának sportolói számítanak ma már tősgyökeres velencei-taviaknak. 1962-ben került tető alá a sportkombinát első épülete, a hajóépítőműhely és a csónaktároló. Akkor hatvan négyzetméterre húsz-harminc sportolónk volt, ma hatezer négyzetméteren ötszázan vannak. Azt hiszem, ezek a számok hűen érzékeltetik a fejlődést. Ott tartunk ma már, hogy az országos és nemzetközi versenyeken egyre inkább megismerik a mi sportolóink nevét is. Csak egy példa: Odor Lajos a nemrégiben lezajlott evezős Ifjúsági Barátság Versenyen, a szocialista országok fiataljainak nagy nemzetközi seregszemlájén második helyezést szerzett egypárevezésben. ...”

Elismerés és boldog nyugdíjaskor?

Magyar Nemzet, 1982. október 27.

„... Vánca Jenő mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter, amikor hatvanadik születésnapján köszöntötte Springer Ferencet, ezeket mondta róla: „Az elért eredményekhez sokak segítségével és közreműködése kellett, mégis olyan ez a VIB, mint a traktor, ahol kell a munkagép, eszköz, ember, de a motor a leglényegesebb, és Springer Ferenc volt a száz lóerős motor, amely ezt mozgatja. Nála az a szerencsés helyzet alakult ki, hogy az ifjú forradalmi lendület és a hatalmas

tapasztalat együtt van, ami igen kevés embernél fordul el. Az aztán már más kérdés, hogy ebben a nagy munkában és hajtásban mást nem ismert, csak az ügy szolgálatát, és emiatt bizony nagyon sokszor szembekerült azokkal, akik gáncsoskodtak, vagy akadályozták ezt a munkát.” Hatalmas energiával, megalkuvást nem ismerően, szinte megszállottként harcolt a tóért Springer Ferenc. Az utóbbi két évtizedben mindössze három évben vette ki szabadságát, de napi tizenhárom-tizennégy órát dolgozott. Mindenben és mindenkor az üdülőtáj fejlődését, a fejlesztési program céljait tartotta szem előtt, akkor is, ha azok csak hosszú távon egyeztek a megyei érdekekkel. Így került végül olyan helyzetbe, hogy nem sokkal a hatvanadik életévének betöltése után jobbnak látta nyugdíjazását kérni. ... „

Szaniszló Elemér: – A Springer Ferinek két törés volt az életében. Az egyik a Vízisport Iskola miatt volt, ennek az igazgatója a VIB gazdasági vezetője volt, míg a sportlétesítményt Springer vezette. Aztán a két intézményt egy megyei döntéssel összevonták, Velencie-tavi Vízisport Iskola néven működött tovább, s főállású igazgatóként külső embert neveztek ki, amit Feri nagyon nehezen viselt. A sport volt az élettéré, azon keresztül tudott sikeresen lobbizni a Velencei-tóért. Ő ott élt, szó szerint is, hiszen a Vízisport iskolában volt berendezve az irodája. Az összevonás után azért még 4-5 évig ott maradt az épületben, de az 1980-as években aztán megerősödött a megyei befolyás, más szelek fújtak, s ezután már nem sikerült mindent elintéznie.

– A második nagy törés, az 1982-es nyugdíjazása volt. A helyére, a VIB-titkárság élére Marjanek József lépett, aki Móron volt tanácselnök. Rendes, jószándékú ember volt, nem is ezzel volt a gond – Springer örökségével nem lehetett megbirkózni. Kiváltképp úgy, hogy Springer aktív maradt, a régi ismeretségi körét maga köré gyűjtötte, s még legalább egy évtizedig hatékony munkát végzett.

– Az igazsághoz tartozik, hogy ebben az időben persona non grata voltam nála. Az ok a vízisport létesítmény vezetői székéből való leváltásának körülményei voltak. Úgy hozták meg azt a megyei határozatot, hogy ő ezidő alatt külföldön tartózkodott. A dolgozókkal azonban ismertetni kellett a döntést, s mivel nem volt igazgató, nekem, mint szakszervezeti titkárnak kellett összehívnom a dolgozói gyűlést. Minderről Ferit úgy tájékoztatták rögtön a visszaérkezése napján, hogy az én elnökletem alatt rúgták őt ki. Nem tehettem semmit a döntés ellen – ő mégis rám haragudott, és nagyon tudott haragudni.

Springer Ferencet nyugdíjazása után kinevezték a MÉM Országos Erdészeti Hivatalának szaktanácsadójává, feladata a kiemelt üdülőkörzetek környezetvédelmi témáinak összehangolása volt.

Leváltásakor élő Velencei-tavat hagyott utódaira, amelynek azonban szüksége volt a folyamatos karbantartásra, s a tervszerű fejlesztés folytatására. Ennek hiányában fennállt a veszély, hogy a tó visszasüllyed a haldoklás állapotába, és a jól befektetett állami pénzek – nagyságrendileg hatmilliárd forint – mellett veszendőbe megy több tízezer ember több évtizedes munkája.

1997-ben szűnt meg a VIB. Az állami költségvetésben már 1990-ben sem szerepelt a Velencei-tó fejlesztésére forrás, mindössze a megépített létesítmények bérbeadásából származó díj fölött döntött. Az így befolyt összeget ugyan visszaforgatták, de ez már régen nem a nagy fejlesztések időszakára volt.

Dr. Springer Ferencet a hatvanadik születésnapján másodszer tüntették ki a Munka Érdemrend arany fokozatával, majd 1985-ben Hild János Emlékérmét vehetett át a Velencei-tó fejlesztése érdekében végzett áldozatos és eredményes munkásságáért. Később megválasztották Gárdony és Fejér Megye Díszpolgárává is.

1985 – és a Pro Rekreative Alapítvány

Váncsa Jenő, dr. Körösvölgyi László és dr. Springer Ferenc 1985 októberében polgárjogi társaság-féle szervezetet alapítottak. Célul a fiatalság egészséges életmódhoz segítségét tűzték ki, s ehhez a Velencei-tó partján létesítendő nyári táborokat látták jó eszköznek. Hittek abban, hogy az egyre jobban leromló egészségi állapotú gyerekeket a velencei nap, a szél, a tó vize és a sportolás – az evezés, vitorlázás jó irányba tereli, s biztos értékrendet alakít ki bennük, amely segítségével ellenállhatnak az egyre jobban elterjedő drogoknak is.

A társaság az ifjúsági szabadidőközpontot a Velencei-tó északkeleti partjára álmodta – volt itt egy feltöltött, ám gazos, szemetes, gondozatlan terület. Kezdetben kisebb területek váltak alkalmassá a táboroztatásra, szerény öltöző faházzal, és katonai sátrakban indult a nyári gyerektábor. A felnőttek részére egy romos épület helyére felépült a Helios Szálló, s egy orvosi rendelő is, amelyet a társaság ingyenesen bocsátott az egészségügy céljára. A tervezett nemzetközi táboroztatásra alkalmas szállóhelyiségek, vitorlaszabó, csónakjavító- és tároló kivitelezéséhez azonban 1980-as évek végén megszűntek a szociális alapok, gazdasági változások, privatizálás kezdődött. Mindez kihúzta a talajt a társaság alól, nem csak az építkezéseket tekintve, de az üzemeltetés is problémákba ütközött. A megváltozott gazdasági környezethez igazodva 1989. április 12-én jött létre a Pro Rekreative Alapítvány, amelynek

deklarált célja volt a Velencei-tó környezetvédelme, az ifjúság és általában az emberek egészségének javítása és őrzése, a műveltség előmozdítása, az arra rászorulókat, így mozgáskorlátozottak segítése, majd a határon túli magyarokkal való kapcsolattartás is. 1990-ben elkészül a Juventus Szálló, a Helios Szállót pedig akadálymentesítették. Tenispálya és kikötő is épült. Az alapítványi terület hamarosan a tó leg gondozottabb partszakasza volt. Magyarországon azonban ebben az időben nem volt hagyománya az alapítványoknak, azokat a vagyonátmentésekre szolgáló szervezetként tartották számon. A Pro Rekreatione Alapítvány állami támogatás nélkül, a szállodák bevételeiből tartotta fent magát, s valósította meg céljait. Tíz év alatt több, mint ötezer gyermek nyaralt a táborokban, nagyjából a fele érkezett határon túlról, s ők döntően ingyenesen tölthettek egy-két hetet a tónál. A kilencvenes évek második felében halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek is az alapítványnak köszönhetően ismerkedhettek meg a Velencei-tóval, a vízisportokkal.

1993-tól az alapítvány ösztöndíjjal segített tizenöt diákon, akiket a helyi iskolák javaslatai alapján a szociális helyzet és a tanulmányi eredmény alapján választott ki az alapítvány kuratóriuma.

Mindezekén túl a Pro Rekreatione Alapítvány tevékenyen részt vett a Velencei-tó sportéletében is, horgász-, evezős- és íjász-világbajnokságok, de kulturális programok szervezésében, lebonyolításában is szerepet vállalt. Az alapítvány a Velencei-tó Barátainak Szövetségével és az önkormányzatokkal együtt tett lépéseket a tó 1990-1991-től kezdődő tízéves aszály és a bauxitbányászat következtében súlyos mértékben – az optimális szint felére – lecsökkent vízszint helyreállításában.

Szaniszló Elemér: – Akkor enyhült meg irántam, amikor már a tó fejlesztésére létrehozott alapítványnál sem tudott szerepet vállalni, s otthonról próbálta tovább intézni a szívének fontos ügyeket. Ekkor tudtam még segíteni neki kisebb dolgokban. A halála előtt két hónappal nála jártam, akkor még Baráth Eteléhez készült az északi evezős pálya ügyében – ennek már nem járhattunk a végére. Ma Szeged evezőspályája prosperál, nem a velencei-tavi. Hogy igazságos-e így, nem tudom, hiszen az igazság filozófiai fogalom – ami nekem igazság, nem biztos, hogy másnak is az.

Tóth István, Gárdonyi polgármestere: – Springer Ferencnek hallatlan tehetsége volt ahhoz, hogy pénzt szerezzen a terveire – ha bezárták előtte az ajtót, bement az ablakon. Rengeteget ment a Velencei-tóért, egész életében érte talpalt. A Velencei-tavi Intéző Bizottságtól való nyugdíjazása után Agádról Velencére tette át a székhelyét, és az általa alapított társaság, majd a Pro Rekreatione Alapítvány végül be-folyásosabb szervezet lett, mint a VIB. Pedig itt

még gyönyörű szállodák kész tervei maradtak papíron, amelyek előkészítő munkálataival is készen voltak – aztán forrás és megfelelő ember hiányában nem valósulhattak meg. Neki köszönhető a Velencei-tó környékének 100%-os közművesítetttsége, a teljes infrastruktúra. Talán árván is maradt egy kicsit Springer Ferenc nélkül a Velencei-tó és a településen élők. Látnunk kell, hogy a város nem dolgozott meg igazán azért, amiye van, mert mindent megkapott, s ehhez kicsit hozzá is szoktunk. Mindez rányomta a bélyegét az emberek attitűdjére. Polgármesterként sokszor hallottam más országokból, városokból érkező vendégeimtől, hogy az itteni lehetőségeket miért nem használják ki a helyi vállalkozások? – Most már magunkra kéne találni, s felfedezni, kihasználni a lehetőségeket. Nálunk kisebb településeken, falvakban is van egy jó cukrászda, vagy családi étterem, ezek Gárdonyból hiányoznak. Érzékelnünk kell, hogy mire van igény, mire van szüksége az embereknek, s meg kell tanulnunk magunknak megteremteni a lehetőségeket, mert helyettünk senki sem fogja.

2003. december 8-án tért örök nyugalomra Springer Ferenc, a tómentő. Felesége, Dr. Richvalszky Éva így emlékezik róla:

– Tiszta ember volt, nem volt korrupt. Nem a meggazdagodás volt a cél – bár nem tudom, hogy ez ma pozitív vagy negatív tulajdonságnak számít-e. Az egész életét a Velencei-tóra tette fel. Már jogtanácsos korában is ezért, és a vízisportokért dolgozott. Még akkor is a Velencei-tavon járt az esze, amikor szabadnapja lett volna, vagy ha a barátainkkal mentünk kirándulni, ült a kocsis hátsó ülésén, és számolt. Egy tengerparti nyaralás alkalmával filmfelvételt készítettünk. Nem a mai modern készülékek voltak akkor még, az első kézi felvevőgépek épp akkor jöttek be, és nehéz is volt használni, meg nem is készített szép filmet. Amikor itthon vissza akartam nézni a nyaralásunkat, az első néhány perc napos tengerpart után az őszi, borongós esős Velencei-tópart köszönt rám – hát képes volt letörölni az utazásunkat, hogy a tavát filmezze rá!

Látva azonban, hogy munkája eredménnyel jár, rengeteg irigye volt, de igazán sosem tudták akadályozni. Amit a fejébe vett, azt véghezvitte. Mindig. Talán néha nem a megfelelő módon. Amikor Éva nénitől fényképeket kérek, csak széttárja a kezét. – Rengeteg fotónk volt. Aztán a múltkor a ház előtt, az utcai szemetes körül láttam hanyódni egy család életét fényképekben, vitte a szél, ázott a pocsolyában, ráléptek a járókelők. Akkor azt gondoltam, hogy nekünk nem született gyermekünk, nincs, akire a fotóinkat hagyhatnám. Hogy ne jussanak arra a sorsra, mint azok ott, a sárban, inkább megsemmisítettem őket.

Jól van ez így? Egy ember életét, – aki nem csak a Velencei-tó életét mentette meg, de a fejlődését is hosszú időre befolyásolta, aki munkájának köszönhetjük, hogy gyermekek ezrei tanultak meg úszni, vitorlázni, és unokáink, és ki tudja még, hány generáció fiataljai üdülhetnek majd a Velencei-tónál – épp őt ne őrizzük meg, hogy aztán majd tanulhassunk tőle?

Vitkóczy Éva

2010.03.22.